

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

3. Oppositionibus antiquis recenter firmatis obuiatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

nota nobis ita cognoscentibus esse debent: ergo existentia Dei, siue in conceptu quidditativo, adaequato Dei continebatur, siue prima eius sit passio, per se nota nobis non erit. Neque obest, prima, etiam principia per species alienas, etiam à nobis apprehensa per se nota nobis esse: obiecta enim, seu terminorum, spiritualium rationum, seu obiectorum non sunt, sed ab eis abstrahentium, & vniuersaliorum rerum, eoque titulo nobis notiorum, quam spiritualia minus vniuersalia, præcipue, quam singularissima Dei natura. Confirmatur, quia si ea, qua Dei naturam, & essentiam pro hoc statu concipimus, apprehensio satis esset, ut eam omnino, atque eius passionem primas, & cum eis connexionem penetraremus, ipsius fecunditas, ad intra, ac personalitates per se, & immediate, atque ex terminis nobis innotescerent; cum tamen hæc, ne discursu quidem probabili, nedum euidenti assequi pro hoc statu possimus: vt potest, quæ sola diuina fide nouimus.

CERTAMEN III.

Oppositionibus Antiquis Recenter firmatis obuiatur.

1. **I**am antiquis, & communioribus obiectionibus primo loco occurrendum erit. Atque (vt mittam modo à pluribus Patribus, & Philosophis citatis in disputationis præfatione, veritatis existentie Dei cognitionem hominum naturis congenitam dici; sic enim congenita etiam dicuntur cognitiones veritatum, non solum per se notarum, sed, quæ naturæ lumine, & rationis naturalis ductu, absque discipline alicuius exercitatione, & labore multo innotescere nobis: discursu possunt.) Obiicitur Anselm. c. 2.3. & 4. Prologij, & libris, *pro insipienti, & contra insipientem*. Ita contra insipientem Psalmi. 13. dilcurrens; qui non stolidè Deum cogitat, id cogitat, quo maius quid cogitari nequit, ergo cogitat, imò iudicat statim Deum existentem. Pater: quia rem existere re ipsa, maius, meliusque est, quam non existere re ipsa, sed sola cogitatione: quare, si id cogitat, quo nihil maius cogitari potest, cum Deum cogitat, cogitat existentem re ipsa, & à parte rei; existentem vero re ipsa, & à parte rei, existere innegabile & ex se ipsis terminis, notum est: ac proinde nequit non intellectus statim ei veritati assentiri: quemadmodum neque negabiles sunt, *Deus sapiens, est sapiens: Deus bonus, est bonus*. Neque hæc, *homo animal rationale, est animal rationale*: quia idemitas prædicati cum subiecto ponitur cognita in ipsa apprehensione subiecti in eis omnibus propositionibus.

2. Possit ob hæc aliquis insufficientiam notare solutionem communem ex S. Th. 1. part. qu. 2. art. 1. ad secundum adhibitam, minus explicitè proposito argumento Anselmi: quod scilicet, ex apprehensione, non statim nos debemus assentiri, siue dissentiri non possimus rei de facto re ipsa conuenire, quod de illa, siue in illa apprehendimus: imò pluribus, quæ ita apprehendimus de facto dissentimus. Verum communis S. Thom. solutio firma profus est, & argumenti fallaciam satis prodit. Etenim, quicumque negant secundum Deum existentem, aut alium mundum existentem eos, vt existentes apprehendunt, cum eorum existentia dissentiantur; & tamen in secundo Deo apprehenso Anselmi argumentum aptè instatur. Nam, vt negetur, & perfectione Dei: ac proinde, vt ens, quo maius, ac melius excogitari queat: quare, vt realiter existens; ideo enim negatur, quia cum perfectionibus vniuersi veri Dei cogitatur. Aliud enim est apprehendi, atque esse ens, quo nihil maius, aut melius excogitari potest, ac proinde realiter existens in statu obiectiuo; aliud autem esse eiusmodi ens in statu reali absolute existens. Ad hoc enim opus est, vt ex eius existentia nulla sit in rebus contradictio; nusquam autem ex apprehensione existentie realis apprehensæ futura sit contradictio necne, à nobis pro hoc statu Deum cognoscentibus, vt ens, quo nihil maius excogitari potest penetratur: quare neque connexio existentie illius realis,

quæ apprehenditur cum Deo apprehenso existenti, vt opus erat, ad hoc vt mens non posset eius existentia dissentiri, seu non assentiri, siue expresse assenti, siue virtuali & implicito: qui semper adest circa Syncategorema additum subiecto; qui enim assentitur huic *Petrus albus currit*, expresse virtualiter, & confuse assentitur huic *Petrus est albus*.

3. Ad hæc: cum existentia absoluta in statu reali sit à contingentibus entis prædictis: atque contingentia prædicata, eorumque connexio cum subiectis, nusquam sine nobis ex terminis & per se nota, sed vel experientia sensuum, vel inde ducto discursu innotescant: vt patet in hac, *Petrus currit, Petrus est albus*, & similibus: fieri nequit, vt existentia Dei apprehensa ex parte subiecti, vt eius syncategorema, Anselmi propositione, atque reposita ex parte prædicati, ex terminis ipsis expresse, ac, virtualiter simul, & confuse absque aliquo alio medio, vel experientia assentiamur: quare nec fieri potest, vt Deum absolute in statu reali esse, siue existere per se notum nobis sit. Tota ergo argumenti illius vis in æquiuoco laborat. Licet enim cogit Deum realiter existere, quia id melius, maiusque est cogitatione: inde solum inferatur Deum cogitatione, & in statu obiectiuo esse existentem realiter, eique veritati dissentire non poterit. At absolute & in statu reali existere, assentiri ex terminis, dissentire non poterit: quia in Dei existentia absoluta repugnet, vel, cum è prædicatis entis contingentibus sit, illi conueniat, ex terminis ipsis perspicuum esse nemini potest; sed aliunde debet ei innotescere: ac proinde per se nobis pro hoc statu notum esse nequit. Vnde in eo, quod apprehensio illa, vi cuius assentendum existentia Dei absolute, & in statu reali, supponit. Nempe melius, maiusque est existere, seu esse, quam non esse, ac non existere discursu opus est, vt ei mens pro hoc statu cognoscent virtualiter, & implicitè assentiamur: ac proinde non sine discursu, mediato nimirum, & per aliud.

4. Obiicitur tertio. Hæc propositio *Deus est, vel non est*, est propositio nobis pro hoc etiam statu per se nota: ergo, & hæc propositio *Deus est*. Si enim pro hoc statu possumus ita euidenter penetrare connexionem subiecti cum prædicato primæ propositionis: cur non possumus, & connexionem subiecti cum prædicato secundæ. Sed disparitas est facilissima: quia esse vel non esse est notissima cuiusque entis passio; ac proinde entis vniuersalissimi sumpti: ex quo prædicato vniuersalissimo conuenit etiam Deo: at esse determinate non prædicant vniuersalissimi, ac nobis notissimi est: quin nulli alteri enti, quam Deo, conuenit: quare particularissimo Dei prædicato ipsi conuenire certissimum est: Particularium vero, præcipue spiritualium, passionem, earumque cum ipsis connexio à nobis pro hoc statu per se non penetratur, ex dictis cert. 2. n. 4.

5. Iam obiicitur. Hæc propositio *Deus est colendus*, est per se nota: ergo & hæc, *Deus est*. Recentiores Murciani concessio antecedenti negant cum Gillio, Faalolo, & Molina consequentiam. Quia cognita per discursum passionem primæ Dei, cuiusmodi existentia est, potest bene secunda esse ex terminis nota. Sed melius negabitur antecedens cum Mairone in 1. disp. 2. quæst. 1. Smiling. Theodoro tract. 1. dist. 1. n. 38. & Scotitis aliis: in eo enim antecedenti, existentia, & cultus debitus prædicatur de Deo: ac proinde nequit esse per se nota connexio prædicati cum subiecto, quare existentia prædicati de Deo connexio cum illo per se nota sit: quemadmodum si admittamus hanc esse per se notam: *Petrus est albus & currit*. Petrum esse album per se notum erit. Quare admisso antecedenti negati consequentia minime potest. Imò, nec si ponatur existentia Dei ex parte subiecti, vt eius syncategorema (quomodo videbatur locum habere posse Recentium doctrinam) verum habet solutio, cuiusque doctrina in veris eorum principis. Nā, tunc etiam, explicitus assensus debito cultui Dei, qui solus prædicatum est explicatum, est assensus implicitus syncategorematis subiecti, scilicet existentie Dei, quæ est implicitum etiam eius propositionis prædicatum: cuius connexio cum Deo per se nota esse debet, vt totus assensus absolute per se notus dicatur: non est autem per se nota nobis illa connexio, vt defendimus cum Recentioribus

tribus eisdem: quare neque nobis ita etiam dispositum antecedens per se notum erit.

CERTAMEN IV.

Reliqua Recentiorum argumenta.

² Obiciunt Murciani Recentiores. Tunc propositio est per se nota, per species, etiam alienas, cum eis predicaturum est, vel de essentia, vel ex primis passionibus subiecti ac prout immediatè, & per se connectitur cum illo: atqui Dei existentia, vel est de Dei essentia, vel saltem prima eius passio: ergo propositio, in qua existentia predicatur de Deo, cognoscenibus adhuc per species alienas, nobis per se nota erit. Negatur facile maior. Requiritur enim præterea, ut connectio illa immediata prædicati cum subiecto sit cognoscenibus per species alienas, se ipsa, ac sine alio medio penetrabilis, ut docebamur cert. 2. num. 4. quod non habet connectio existentie cum Deo, ut ibi, ac num. 3. ostendimus, idemque facientur Recentiores.

³ Sed pro altera sua conclusione, quam pugnare cum hac sua, & nostra vidimus cert. 1. num. 4. & cert. 2. num. 6. opponunt: sublatam à rebus mundi existentis conatione cum suo auctore, & causa prima Deo, nullum est fundamentum naturale ad assentiendum existentie Dei: ergo syncategorema Auctoris, seu causæ primæ mundi existentis adiunctum Deo, facit existentiam Dei per se notam. Concesso, seu dato antecedenti, negatur consequentia: tum, quia est fundamentum discursus, non simplicis ostensionis existentie Dei connectio mundi existentis cum Deo: tum quia syncategoremata ipsi assentiri mens implicite nequit, siue discursus inuamine: cum connectioni prædicati expliciti cum subiecto implicito syncategorematis assentiat, ex vera, & certa, Recentioribus etiam ipsis, doctrina.

³ Arguit pro sua illa sententia Noster Antonius Perez Valiente. Per se notum est, necessarium ens, non esse, non existens: aliqui non existens posset esse necessarium, quod in terminis implicat: ergo per se notum est aliquod ens necessarium esse existentis: si enim nullum necessarium est existentis, non erit per se notum necessarium ens, non esse non existentis. Confirmat, Primò: quia ex terminis falsa hæc sunt: aliquod contingens, seu aliquod impossibile est necessarium. Secundo: Quia id etiam per se notum est: necessarium non est, impossibile, existit cum autem evidens sit de se necessarium non esse impossibile, de se etiam existere notum erit aperte. Tertiò: Quia non magis opponitur impossibili existentia, quam necessario non existentia: at impossibile non existere per se notum est: ergo & necessarium existere. Siue aliter: tam evidens est de se conexio necessarii cum existentia, quam impossibilis cum non existentia: at hæc est per se euidenter nota: ergo & illa. Quarto: quia necessarium, & impossibile sunt opposita: sed impossibile non existit: est per se notum: ergo necessarium existere est per se notum. Hæc, & alia mox subiicienda subtiliter præfatus Doctor pro sua sententia, & contra nostram attenuat, quo tamen robore inferius videbimus.

⁴ Murciani Recentiores multorum accurata, & subtili observatione de notitia rei *quoad quid est*, & *quoad an est*: ut *quoad quid est*, sit cognitio rei cum eis omnibus, quæ illi in statu mere obiecto, siue cognitionis conueniunt: & *quoad an est*, sit cognitio rei cum omnibus, quæ ipsi conueniunt in statu realitatem de differentia possibilis in statu obiectivo, & *quoad quid est*, ab impossibili in ordine ad inferendum eius possibilitatem, vel impossibilitatem in statu reali: & *quoad an sit*, existant enim ex possibilitate rei in statu obiectivo, non inferri possibilitatem eius in statu reali: ut patere inquit in secundo Deo apprehenso possibili: quia, quod possibile apprehenditur, potest, si existat, contradictionem, vel asserere de se, vel saltem sua existentia inferre: quia alterum contradictionis extremum asserat, alterum verò aliunde ex eius existentia apponatur necessario: cum tamen ex impossibili obiectivo, seu apprehenso obiectivè bene inferatur

impossibilitas in statu reali: quia quod impossibile in statu obiectivo est, tale in illo statu est, & cogitatur. Quod, si existat realiter, realiter contradictorium existit (quod ipsum est impossibile, seu impossibilitas in statu reali) id enim est impossibilitas obiectiva, seu *quoad quid est*, siue essentia impossibilis, quod cogitatur. Horum igitur observatione respondent: ea omnia argumenta esse firma in sensu, & statu mere obiectivo, nihil autem probare in statu reali: nam ex primo statu ad secundum transitus consequentia legitime non est: sicuti, neque ex eo, quod ex impossibili obiectivo inferatur negatio existentie realis, cui connectitur, inferatur ex necessario opposito obiectivo existentia realis, cum qua minime connectitur. Ac demum ea omnia argumenta instari putant in secundo, vel pluribus Diis apprehensis necessariis.

⁵ Ego verò horum observationibus, quibus solutiones istæ nituntur, acquiescere non possum. Et prima quidem de cognitione rei *quoad an est*? & *quoad quid est*, falsa explicatione nititur. Etenim cognitio rei *quoad quid est*, est cognitio rei, quoad eius essentiam, siue essentialia, per omnes. Cum autem rei essentia dupliciter accipitur, nempe pro essentia physica, & metaphysica: atque essentia physica ea sit, quæ re ipsa, & realiter in re continetur, eamque componit independentem à nostra cognitione, siue statu rei obiectivo: cognitio rei *quoad quid est*, cognitione rei, secundum ea, quæ ipsi in statu obiectivo conueniunt, nequit omnem cognitionem rei *quoad quid est* continere. Secundo, cognitio rei *quoad quid est* in statu obiectivo adhuc non est cognitio rei in statu obiectivo, quem qualitercumque, scilicet à falsa, vel erronea, aut prava rei apprehensione, aut iudicio habet res obiecta. (ut hi supponunt, dum aiunt, in statu obiectivo, & *quoad quid est* secundum Deum, imò plura alia entia necessaria esse posse: quæ quidem non, nisi ex erronea, & falsa cogitatione, cum obiectuum statum habere queunt.) Sed ex vera apprehensione, aut iudicio prædicatorum, quibus metaphysica rei essentia consistit. Inde verò constat falsitas discriminis possibilis ab impossibili in statu obiectivo, in ordine ad inferendum eius possibilitatem, aut impossibilitatem in statu reali: si enim in statu obiectivo ex recta apprehensione, ac iudicio verò aliquid possibile esse deprehendatur, atque inde vera possibilitas in statu reali inferatur, atque ex recte apprehenso in statu obiectivo verèque iudicato impossibilitas eius in statu reali impossibilitas inferatur: Nam possibilitas rei, si vera sit obiectivè, etiam atque continet contradictionis omnis exclusionem, si res existat, atque alicuius exclusionem, si res verè obiectivè impossibilis extiterit: siue verò de statu obiectivo ex prava apprehensione, ac iudicio sit sermo, neque è rei impossibilitate, aut possibilitate in eo statu alterutrum in statu reali licebit inferre.

⁶ Exemplum autem illud de secundo Deo, vel pluribus etiam, in obiectivo statu possibilibus, ac necessariis, quo suam Regentes doctrinam confirmari, atque oppositiones instari manifeste putant, nihil suam confirmat doctrinam, ut instant. Adversarij enim de necessario verò, recteque apprehenso ac iudicio scilicet Deo vno loquuntur: non de pluribus Diis erronee apprehensis, ac possibilibus, ac necessariis: quoniamque argumenta ex vera necessitate, possibilitate, atque impossibilitate deducunt, non ex falso apprehensa: sinceriorum ergo, & facilius respondeo omnia illa argumenta concludere, si non supponerent probandum, nempe aliquod ens necessarium possibile esse, si enim daretur, & ipsum existere per se notum est: atque, atque impossibile non existere: sicut enim impossibile seipso, atque ex terminis remotum à rebus est, ita & necessarium ex terminis. Atque seipso in rebus esse debet, si tamen datur. In forma ergo ad 1. dico necessarium, si datur non esse non existentis, neque contingens, neque impossibile: quæ constant metaphysice conceptibus, & prædicatis appositis necessariis. Ad secundam conditionem illam ex terminis purificatam non videri. Erit enim, qui necessarium exercitè impossibile dicat: cum ens necessarium Deum, non, nisi sapientiores Philosophi ex discursu solum fuerint affecturi: neque enim ex terminis patet, an aliunde necessarium repugnet. Ad 3. Maior est vera, si necessarium verum non repugnet: de quo ex terminis, ut dixi, non constat.